

A hand is shown with fingers spread, set against a solid orange background. The hand and fingers are covered in numerous red splatters of varying sizes, suggesting blood. The overall composition is centered and occupies most of the frame.

Suruton

JO
NESBØ

★ Johnny
Kniga

Jo Nesbø

SURUTON

Suomentanut Outi Menna

★
Johnny
Kniga

COPYRIGHT © THE AUTHOR & H. ASCHEHOUG & CO. 2002

ALKUTEOS: *SORGENFRI*

H. ASCHEHOUG & CO., OSLO 2002

SUOMENKIELINEN ENSIPAINOS 2005

JOHNNY KNIGA KUSTANNUS,
IMPRINT OF WERNER SÖDERSTRÖM CORPORATION,
PL 314 (KORKEAVUORENKATU 37), 00101 HELSINKI

ISBN 978-951-0-40935-0

PAINETTU EU:SSA

OSA I

1 | Suunnitelma

Minä kuolen. Eikä siinä ole mitään järkeä. Se ei kuulunut suunnitelmaan ollenkaan, ei ainakaan minun suunnitelmaani. Saattaa tietysti olla, että olen tietämättäni ollut koko ajan matkalla kohti kuolemaa. Mutta se ei kuulunut suunnitelmaani. Minun suunnitelmani oli parempi. Siinä oli järkeä.

Tuijotan asean piippuun ja tiedän, että se tulee sieltä. Viestinkantaja. Kyytimies. On aika nauraa viimeisen kerran. Jos tunnelin päässä näkyy valoa, kyseessä voi olla asean piipusta näkyvä välähdys. Itkeä viimeisen kerran. Olisimme saaneet hienon elämän, sinä ja minä. Jos vain olisimme noudattaneet suunnitelmaa. Ajatella viimeinen ajatus. Kaikki kysyvät, mikä on elämän tarkoitus, mutta kuoleman tarkoitusta ei mieli kukaan.

2 | Astronautti

Vanha mies toi Harryn mieleen astronautin. Miehen koomisen köpöttävät, loputtomasti parkettilattiaa vasten laahavat askeleet, jäykät liikkeet ja musta, kuollut katse. Aivan kuin mies olisi pelännyt irtautuvansa lattiasta ja leijuvansa tiehensä, ulos huoneesta.

Harry katsoi ulko-oven yläpuolella, valkoisella tiiliseinällä olevaa kelloa. 15.16. Ulkona ikkunan takana, Bogstadvieinillä, ihmiset kiiruhtivat ohi perjantaipuuhiissaan. Matalta paistava lokakuun aurinko heijastui ruuhkassa ohi matelevan auton sivupeilistä.

Harry keskittyi katsomaan vanhusta. Hattu ja harmaa, tyylikäs tuulenpitävä takki, joka tosin olisi kaivannut pesua. Takin alla: tweedjakku, solmio ja kuluneet, harmaat, teräviksi prässätyt housut. Kiillotetut kengät, joissa oli mataliksi kuluneet korot. Eläkeläinen, jollaisia Majorstuan kaupunginosa tuntui olevan pullollaan. Eikä tulkinta perustunut pelkkään arvailuun. Harry tiesi, että August Schultz oli 81-vuotias entinen vaatekauppias, joka oli asunut Majorstuassa koko elämänsä, lukuun ottamatta sota-aikaa, jolloin hän asusti parakissa Auschwitzissa. Polvien jäykkyys johtui siitä, että hän oli pudonnut Ringveienin ylikulkusillalta ollessaan matkalla säännölliselle vierailulle tyttärensä luokse. Mekaanista vaikutelmaa korosti se, että kädet sojottivat suoraan eteenpäin kyynärpäistä 90 asteen kulmaan taipuneina. Oikeasta käsivarresta riippui ruskea kävelykeppi, vasen käsi puristi pankkisiirtolomaketta, jota vanhus ojensi jo valmiiksi tiskin takana odottavalle lyhyttukkaiselle nuorelle miehelle, jonka kasvoja Harry ei nähnyt mutta tiesi kuitenkin, että tämä tuijotti vanhusta myötätunnon ja ärtymyksen sekaisella katseella.

Kello oli nyt 15.17 ja August Schultz oli viimeinkin perillä. Harry huokaisi.

Ykkösluukun takana istui Stine Grette laskemassa ja ojentamassa seitsemäsataakolmeakymmentä kruunua sinipipoiselle pojalle, joka oli juuri antanut hänelle maksumääräyksen. Hänen vasemmassa nimettömässään oleva timantti välkähti joka kerta, kun hän laski setelin tiskille.

Harry ei nähnyt mutta tiesi kuitenkin, että pojan oikealla puolella, kolmosluukun edessä, seisoi nainen joka keinutti lastenvaunuja, todennäköisesti huomaamattaan, koska vauva nukkui. Nainen odotti pääsyä rouva Brænnen puhelille, joka puolestaan selosti kovaan ääneen puhelimesta olevalle miehelle, ettei suoraveloitusta voinut tehdä ellei vastaanottaja ollut allekirjoittanut sopimusta ja että koska hän työskenteli pankissa eikä mies, niin voisivatko he mahdollisesti lopettaa keskustelun tähän paikkaan.

Seuraavaksi avautui pankin ovi ja sisään astui kaksi miestä, toinen pitkä ja toinen lyhyt, joilla oli yllään täsmälleen samannäköiset, tummat haalarit. Stine Grette nosti katseensa. Harry vilkaisi omaa kelloaan ja alkoi laskea. Miehet suuntasivat kulkunsa kohti sitä nurkkaa, jossa Stine istui. Pitempi askelsi aivan kuin olisi harpponut kuralätköiden yli, kun taas lyhyempi käveli keinahtelevasti niin kuin yleensäkin sellaiset ihmiset, joilla on isommat lihakset kuin kroppaan mahtuu. Sinipipoinen poika kääntyi hitaasti ja lähti kävelemään ulko-ovea kohti, niin keskittyneenä laskemaan rahojaan, ettei kiinnittänyt lainkaan huomiota miehiin.

»Hei», pitempi miehistä sanoi Stinelle, astui lähemmäs ja laski kolahtaen mustan salkun pankkitiskille. Lyhyempi asetteli peiliaurinkolasit silmilleen, astui hänkin lähemmäs ja laski täsmälleen samanlaisen salkun edellisen viereen. »Rahat!» hän komensi heleällä äänellä. »Ovi auki!»

Aivan kuin joku olisi painanut pause-näppäintä: kaikki pankkisalissa olevat jähmettyivät paikoilleen. Ainoa, mikä paljasti ettei aika ollut pysähtynyt, oli ikkunan ulkopuolella kulkeva liikenne. Ja Harryn kellon sekuntiviisari, joka näytti, että oli kulunut kymmenen sekuntia. Stine painoi pöytänsä alla olevaa nappia. Kuului surinaa, ja lyhyempi työnsi polvellaan auki seinän vieressä olevan heilurioven.

»Kenellä on avain?» hän kysyi. »Äkkiä, ei meillä ole koko päivää aikaa!»

»Helge!» Stine huusi olkansa yli.

»Mitä?» Ääni kuului avoimen oven takaa pankin perällä olevasta toimistohuoneesta.

»Meillä on vieraita, Helge!»

Näkyviin ilmestyi mies, jolla oli rusetti kaulassa ja lukulasit päässä.

»Herrat tässä toivovat, että avaisit pankkiautomaatin, Helge», Stine sanoi.

Helge Klementsén tuijotti ilmeettömänä haalaripukuisia miehiä, jotka seisoivat kumpikin tiskin takana. Pitempi

vilkuili hermostuneesti ulko-ovelle, mutta lyhyempi katsoi tiukasti pankinjohtajaa.

»Niin juu, totta kai», huudahti Helge Klementsens aivan kuin olisi juuri muistanut jotain ja purskahti kiihkeään, kovaääniseen nauruun.

Harryn yksikään lihas ei värähtänyt, hän tuijotti herkeämättä kaikkia liikkeiden ja ilmeiden yksityiskohtia. Kaksisikymmentäviisi sekuntia. Hän katsoi yhä oven yläpuolella olevaa kelloa, mutta näki silmäkulmastaan kuinka pankinjohtaja avasi pankkiautomaatin sisäpuolelta, veti ulos kaksi metallista setelilipasta ja antoi ne miehille. Kaikki sujui riipeästi ja äänettömästi. Viisikymmentä sekuntia.

»Nämä ovat sinulle, pappa!» Lyhyempi otti salkustaan kaksi samanlaista lipasta ja ojensi niitä Helge Klementsenille. Pankinjohtaja nielaisi, nyökkäsi, otti lippaat ja asetti ne paikoilleen pankkiautomaattiin.

»Hyvää viikonloppua!» sanoi lyhyempi, suoristi selkensä ja otti salkun käteensä. Puolitoista minuuttia.

»Ei niin nopeasti», Helge sanoi.

Lyhyt mies jäykistyi.

Harry imeskeli poskiaan ja yritti keskittyä.

»Kuittaus...» Helge sanoi.

Pitkän tovin molemmat miehet tuijottivat pienikokoista, harmaatukkaista pankinjohtajaa. Sitten lyhyempi miehistä alkoi nauraa. Heleää, ohutta, hysteeriseen vivahtavaa naurua, samantapaista kuin speediä nauttineet usein nauraivat. »Et kai kuvittelut, että me häipyisimme paikalta pyytämättä allekirjoitusta? Että antaisimme kaksi miljoonaa noin vain, ilman kuittausta!»

»No», Helge Klementsens sanoi. »Viime viikolla yhdisteistä oli vähällä unohtaa sen.»

»Meillä on juuri nyt niin paljon uusia miehiä hoitamassa rahakuljetuksia», lyhyempi miehistä sanoi samalla kun hän ja Klementsens allekirjoittivat kuittauksen ja jakoivat keskenään keltaiset ja vaaleanpunaiset jäljennökset.

Harry odotti, kunnes ulko-ovi oli painunut kiinni mies-

ten perässä, ennen kuin katsoi taas kelloa. Kaksi minuuttia ja kymmenen sekuntia.

Ikkunasta näkyi Nordean valkoinen pakettiauto, joka ajoi pois pankin edestä.

Pankissa olevat ihmiset alkoivat jälleen puhua. Harryn ei tarvinnut laskea heitä, mutta hän laski kuitenkin. Seitsemän. Kolme tiskin takana ja kolme edessä, mukaan lukien nukkuva vauva, sekä työhaalareihin pukeutunut mies, joka oli juuri tullut sisään ja istuutunut pankkisalin keskellä olevan pöydän ääreen kirjoittamaan tilinumeroaan laskuun, jonka Harry tiesi olevan osoitettu Saga Solreiser -matkatoimistolle.

»Näkemiin», sanoi August Schultz ja lähti tassuttamaan kohti ulko-ovea.

Kello oli tarkalleen 15.21.10, kun kaikki toden teolla alkoi.

Kun ovi avautui, Harry näki Stine Gretten kohottavan pikaisesti katseensa papereistaan ja painavan sen takaisin alas. Sitten hän nosti päätään uudestaan, tällä kertaa hitaasti. Harry käänsi katseensa ulko-ovelle päin. Sisään astunut mies oli jo avannut haalarinsa vetoketjun ja heilutteli kässissään mustan ja maastonvihreän kirjavaa AG3-kivääriä. Tummansininen pipo peitti miehen kasvot silmiä lukuun ottamatta. Harry aloitti laskemisen uudestaan nollasta.

Pipo alkoi liikkua oletetun suun kohdalta kuin Hensonin tekemä nukke: »This is a robbery. Nobody moves.»

Mies ei ollut puhunut kovalla äänellä, mutta pieni pankkikonttori hiljeni kuin joku olisi juuri ampunut kanuunalla. Harry katsoi Stineä. Etäisen liikenteen hurinan lisäksi kuului aseiden öljyistä naksahdusta, kun mies latasi kiväärinsä. Stinen vasen olkapää painui häidin tuskin havaittavasti alaspäin.

Rohkea tyttö, Harry ajatteli. Tai sitten vain peloissaan. Aune, joka luennoi psykologiasta poliisikoulussa, oli sanonut että kun ihmiset pelkäävät tarpeeksi paljon, he lakkaavat ajattelemasta ja toimivat siten kuin heidät on etukä-

teen ohjelmoitu toimimaan. Useimmat pankin työntekijät painavat äänetöntä hälytysnappia miltei sokkitilassa, Aune väitti viitaten siihen, että kun tilannetta puitiin jälkeensä, monet eivät muistaneet lainkaan, olivatko he painaneet hälytystä. He toimivat automaattiohjauksella. Aivan kuin pankkiryöstäjä, joka on ohjelmoinut itsensä ampumaan kaikki, jotka yrittävät estää häntä, sanoi Aune. Mitä enemmän pankkiryöstäjä pelkää, sitä epätodennäköisempää on, että kukaan pystyy saamaan hänet muuttamaan mieltään. Harry ei hievahtanutkaan, hän yritti erottaa ryöstäjän silmät. Siniset.

Ryöstäjä otti selästään mustan repun ja läväytti sen lattialle pankkiautomaatin ja haalarihousuisen miehen väliin, jonka kynänkärki oli pysähtynyt keskelle kahdeksikon viimeistä silmukkaa. Mustiin pukeutunut ryöstäjä käveli kuusi askelta matalalle, tiskin taakse vievälle ovelle, istahti oven päälle, heitti jalkansa sen yli ja meni seisomaan Stinen taakse, joka istui liikahtamatta ja tuijotti suoraan eteenpäin. Hyvä, Harry ajatteli. Hän tietää, kuinka toimia, ei ärsytä ryöstäjää tuijottamalla tätä.

Mies painoi kiväärin piipun Stinen niskaa vasten, nojautui eteenpäin ja kuiskasi jotain Stinen korvaan.

Stine ei ollut vielä paniikissa, mutta Harry näki hänen rintansa kohoilevan kiivaaseen tahtiin, aivan kuin valkoinen paita olisi yhtäkkiä alkanut kiristää eikä nainen olisi saanut riittävästi happea. Viisitoista sekuntia.

Nainen rykäisi. Kerran. Kaksi kertaa. Sitten hän sai vihdoin äänensä toimimaan:

»Helge. Pankkiautomaatin avaimet.» Ääni oli matala ja käheä, täysin erilainen kuin se, joka oli lausunut melkein samat sanat kolme minuuttia aiemmin.

Harry ei nähnyt mutta tiesi kuitenkin, että Helge Klementsen oli kuullut ryöstäjän avausrepliikin ja seisojaksi toimistonsa ovella.

»Nopeasti, tai...» Naisen ääni oli häidin tuskin kuuluva, ja hänen sanojaan seuraavan tauon aikana pankkialissa

ei kuulunut muuta kuin August Schultzin kenkien kopina lattiaa vasten, ääni kaikui tärykalvoissa aivan kuin lautasia olisi lyöty vispilällä äärettömän hitaasti.

»... hän tappaa minut.»

Harry katsoi ulos ikkunasta. Luultavasti jossain siellä odotti auto, jonka moottori oli käynnissä, mutta sitä ei näkynyt. Vain autoja ja ihmisiä, jotka kulkivat ohi kuka enemmän, kuka vähemmän huolettomana.

»Helge...» Ääni oli muuttunut anovaksi.

Vauhtia nyt, Helge, Harry ajatteli. Harry tiesi monta asiaa myös ikääntyvästä pankinjohtajasta. Hän tiesi, että miehellä oli kaksi isoa villakoiraa, vaimo ja vastikään jätetty, raskaana oleva tytär kotona odottamassa. Että he olivat jo pakanneet ja valmiina lähtemään mökille heti kun Helge Klementsens tulisi kotiin. Mutta juuri nyt Klementsensistä tuntui kuin hän olisi ollut veden alla sellaisessa unessa, jossa kaikki liikkeet hidastuvat, vaikka kuinka yrittäisi kiirehtiä. Vihdoin mies ilmestyi Harryn näkökenttään. Ryöstäjä oli pyöräyttänyt Stinen tuolia niin, että hän seiso i yhä Stinen takana mutta nyt kääntyneenä Helge Klementseniin päin. Klementsens seiso i takakenossa ja avaimet mahdollisimman kaukana itsestään, kuin pelokas lapsi joka on menossa syötämään hevosta. Ryöstäjä kuiskasi jotain Stinen korvaan ja heilautti sitten aseensa kohti Klementseniä, joka hoiperteli kaksi empivää askelta taaksepäin.

Stine rykäisi: »Hän käskee sinua avaamaan pankkiautomaatin ja panemaan uudet rahalippaat mustaan reppuun.»

Helge Klementsens tuijotti kuin hypnotisoituna häntä kohti osoittavaa kiväärinpiippua.

»Sinulla on kaksikymmentäviisi sekuntia aikaa, ennen kuin hän ampuu. Minut. Ei sinua.»

Klementsensin suu avautui ja sulkeutui aivan kuin hän olisi halunnut sanoa jotain.

»Nyt, Helge», Stine sanoi. Ovi surisi ja Helge Klementsens astui tiskin takaa pankkisaliin.

Ryöstön alkamisesta oli kulunut kolmekymmentä se-

kuntia. August Schultz oli ehtinyt melkein ulko-ovelle saakka. Pankinjohtaja polvistui pankkiautomaatin ääreen ja tuijotti avainnippua. Nipussa oli neljä avainta.

»Kaksikymmentä sekuntia aikaa», kuului Stinen ääni.

Majorstuan poliisiasema, Harry ajatteli. Sieltä on jo lähetetty autoja. Ne ovat tulossa kahdeksan korttelin päästä. Perjantairuuhkassa.

Tärisevin sormin Helge Klementsens valitsi avaimen ja työnsi sen lukossa olevaan avaimenreikään. Puolivälissä avain pysähtyi. Helge Klementsens työnsi kovempaa.

»Seitsemäntoista.»

»Mutta...» Helge Klementsens aloitti.

»Viisitoista.»

Pankinjohtaja veti avaimen ulos ja kokeili toista. Se meni sisään, mutta ei suostunut kääntymään.

»Hyvä Jumala sentään...»

»Kolmetoista. Ota se, joka on merkitty vihreällä teipillä, Helge.»

Helge Klementsens tuijotti avainnippua aivan kuin ei olisi nähnyt sitä koskaan aiemmin.

»Yksitoista.»

Kolmas avain sopi reikään. Ja pyörähti ympäri. Helge Klementsens avasi kaapin oven ja kääntyi katsomaan Stineä ja ryöstäjää.

»Minun täytyy avata vielä toinenkin lukko, että saan lipp...»

»Yhdeksän!» Stine huusi.

Helge Klementsensiltä pääsi nyyhkäisy, kun hän painoi sormensa avainten sakaroita vasten aivan kuin olisi tullut sokeaksi ja sakarat olisivat sokeainkirjoitusta, jota lukemalla hän erotti, mikä avaimista oli oikea.

»Seitsemän.»

Harry kuunteli keskittyneesti. Poliisiautojen ujellusta ei vielä kuulunut. August Schultz tarttui ulko-oven kahvaan.

Kuului metallin kilinää, kun avainnippu putosi lattialle.

»Viisi», Stine kuiskasi.

Ovi avautui ja kadun äänet kantautuivat sisään pankkialiiniin. Jostain kaukaa Harry oli erottavanaan tutun, laskevan äänen. Nyt se nousi. Poliisiauton sireeni. Sitten ovi taas sulkeutui.

»Kaksi. Helge!»

Harry sulki silmänsä ja laski kahteen.

»No niin!» Sen huudahti Helge Klementsén. Hän oli saanut toisenkin lukon auki ja seisoi kyykkysillään kiskomassa ulos lippaita, jotka mitä ilmeisimmin olivat jumissa.

»Otan vain rahat esiin! Minä...»

Siinä samassa hänet keskeytti korvia vihlova parkaisu. Harry katsoi toiselle puolelle pankkialia, missä naisasiakas tuijotti kauhuissaan ryöstäjää, joka seiso liikkumatta painaen aseensa piippua Stinen niskaan. Nainen räpytti kahdesti silmiään ja nyökkäsi mitään sanomatta kohti lastenvaunuja huudon muuttuessa koko ajan äänekkäämmäksi.

Helge Klementsén oli vähällä kaatua taaksepäin saadessaan ensimmäisen lippaan irtoamaan. Hän veti mustan repun lähemmäs. Kuudessa sekunnissa molemmat lippaat olivat repussa. Käskystä Klementsén sulki vetoketjun ja nousi seisomaan tiskiä vasten. Kaikki käskyt lausuttiin Stinen äänellä, joka oli muuttunut hämmästyttävän tasaiseksi ja rauhalliseksi.

Minuutti ja kolme sekuntia. Ryöstö oli ohi. Rahat olivat repussa keskellä lattiaa. Muutaman sekunnin päästä saapuisi ensimmäinen poliisiauto. Neljän minuutin kuluttua poliisiautot olisivat sulkeneet kaikki lähimmät pakoreitit. Ryöstäjän jokaisen solun täytyi huutaa, että oli korkea aika painua helvettiin ja äkkiä. Ja silloin tapahtui se, mitä Harry ei kyennyt ymmärtämään. Siinä ei kerta kaikkiaan ollut mitään järkeä. Sen sijaan, että ryöstäjä olisi paennut paikalta, hän pyöräytti Stinen tuolin ympäri niin että he olivat kasvotusten. Hän kumartui eteenpäin ja kuiskasi jotain. Harry siristi silmiään. Hänen pitäisi jonain päivänä käydä tarkistuttamassa näkönsä. Mutta hän näki sen mitä hän näki. Että

nainen tuijotti kasvotonta ryöstäjää ja että ilme naisen kasvoilla muuttui sitä mukaa kuin hän tajusi korviinsa kuis-kattujen sanojen merkityksen. Ohuet, hyvinhoidetut kulmakarvat muodostivat kaksi s-kirjainta silmien yläpuolelle, jotka näyttivät yhtäkkiä pullistuvan ulos päästä, ylähuuli kohosi ja suupielet taipuivat alas hurjan näköiseen irvistykseen. Vauva lopetti itkunsa yhtä yllättäen kuin oli sen aloittanutkin. Harry veti henkeä. Sillä hän tiesi. Hänen edessään näkyi pysäytyskuva, mestarillinen otos. Kaksi ihmistä vangittuna hetkeen, jolloin toinen on juuri antanut kuolemantuomion toiselle, naamion peittämät kasvot kahden kämmenenleveyden päässä paljaista kasvoista. Pyöveli ja hänen uhrinsa. Kiväärinpiippu osoittaa kaulassa olevaa kuoppaa ja ohuessa ketjussa riippuvaa pientä kultasydäntä. Harry ei näe mutta siitä huolimatta tuntee naisen ohuen ihon alla hakaavan pulssin.

Vaimea, valittava ääni. Harry terästäää kuuloaan. Mutta se ei ole poliisiauton sireeni, vaan viereisessä huoneessa soiva puhelin.

Ryöstäjä kääntää kasvonsa kohti tiskin takana katossa olevaa valvontakameraa. Hän nostaa toisen kätensä ylös ja näyttää viittä mustan käsineen peittämää sormea, minkä jälkeen hän sulkee käden nyrkkiin ja näyttää pelkkää peukaloa. Kuusi sormea. Kuusi sekuntia yli aikarajan. Hän kääntyy takaisin Stineen päin, tarttuu kivääriin molemmin käsin, pitää kivääriä lantion korkeudella ja kohottaa piippua niin, että se osoittaa Stinen päätä, seisoo jalat aavistuksen harallaan valmistautuakseen kiväärin potkaisuun taaksepäin. Puhelin soi ja soi. Minuutti ja kaksitoista sekuntia. Timanttisorumus välkähtää, kun Stine kohottaa toisen kätensä puolittain pystyyn aivan kuin vilkuttaakseen hyvästiksi.

Kello on tarkalleen 15.22.22, kun ase laukeaa. Pamahdus on lyhyt ja vaimea. Stinen tuoli sysäytyy taaksepäin ja hänen päänsä jää roikkumaan kaulasta aivan kuin hän olisi rikkinäinen nukke. Sitten tuoli kaatuu. Kuuluu tömähdys, kun Stinen pää iskeytyy kirjoituspöydän reunaan, eikä

Harry enää sen jälkeen näe häntä. Harry ei näe myöskään lassiin liimattua Nordean uuden eläkevakuutuksen mainosta, jonka tausta on yhtäkkiä värjäytynyt punaiseksi. Hän vain kuulee puhelimen, joka soi ja soi, raivokkaan itsepintaisesti. Ryöstäjä hyppää tiskin yli, juoksee keskellä lattiaa olevan reppunsa luo. Harry empii yhä. Ryöstäjä nappaa repun. Harry tekee päätöksensä. Hän säntää ylös tuolista. Kuusi pitkää askelta. Ja hän on perillä. Hän nostaa puhelimen kuulokkeen.

»Puhu.»

Vastausta seuraavan tauon aikana hän kuulee poliisireenien ulvontaa olohuoneen televisiosta, pakistanilaista hittimusiikkia viereisestä asunnosta ja lisäksi raskaita askelia porraskäytävästä, rouva Madsen luultavasti. Sitten langan toisesta päästä kuuluu kehräävää naurua. Naurua, jonka hän muistaa kaukaa menneisyydestä. Ei ajallisesti kaukaa, mutta kaukaa kuitenkin. Niin kuin seitsemänkymmentä prosenttia Harryn menneisyydestä, joka palaa epäsäännöllisin väliajoin muistuttamaan itsestään hämärinä aavistuksina tai selkeinä muistikuvina. Tähän nauruun liittyvä tarina on yksi niistä, jotka hän muistaa.

»Aina vain samalla macholinjalla, niinkö, Harry?»

»Anna?»

»Vau, todella vaikuttavaa.»

Harry tunsi ihanan lämmön leviävän vatsaansa, melkein kuin olisi juonut viskiä. Melkein. Peilistä hän näki kuvan, jonka hän oli kiinnittänyt vastapäiselle seinälle. Se oli kuva hänestä ja Siskosta kesälomalla Hvitstenissä, kauan sitten, kun he olivat pieniä. He hymyilevät niin kuin lapset hymyilevät uskoessaan vielä, ettei heille tule koskaan tapahtumaan mitään pahaa.

»Mitä sinä mahdat puuhata näin sunnuntai-iltana, Harry?»

»No jaa.» Harry kuuli oman puhetyylinsä automaattisesti jäljittelevän Annan puhetyyliä. Ääni oli vähän liian matala, vähän liian viipyilevä. Mutta hän ei halunnut sitä.

Ei nyt. Hän kakisti kurkkuaan ja onnistui löytämään neutraalimman äänensävyyn: »Samaa mitä ihmiset yleensäkin.»

»Eli?»

»Katson videota.»

3 | House of Pain

»Katsonut videota?»

Rikkinäinen toimistotuoli kiljahti protestiksi, kun ylikonstaapeli Halvorsen nojautui taaksepäin ja katsoi yhdeksän vuotta vanhempaa kollegaansa, apulaispoliisipäällikkö Harry Holea epäuskoinen ilme nuorilla, viattomilla kasvoiltaan.

»Nimenomaan», Harry sanoi ja hieroi peukalolla ja etusormella verestävien silmiensä alla roikkuvia ihopusseja.

»Koko viikonlopun?»

»Lauantaiaamupäivästä sunnuntai-iltaan.»

»Päisit kuitenkin perjantai-iltana vähän rentoutumaan», sanoi Halvorsen.

»Jep.» Harry otti takintaskustaan sinisen kansion ja las ki sen omalle työpöydälleen Halvorsenin pöydän viereen. »Luin kuulustelupöytäkirjoja.»

Toisesta taskusta Harry kaivoi harmaan pussillisen French Colonial -kahvia. Hän ja Halvorsen jakoivat työhuoneen käytävän päässä, punaisella vyöhykkeellä, Grønlandin Poliisitalon kuudennessa kerroksessa, ja kaksi kuukautta sitten he olivat hankkineet huoneeseensa Rancilio Silvio-espressokeittimen, joka oli päässyt kunniapaikalle arkistokaapin päälle, hajareisin kirjoituspöydän päällä istuvaa tyttöä esittävän kehystetyn valokuvan alapuolelle. Tytön pisamaiset kasvot näyttivät siltä kuin hän olisi yrittänyt irvistää mutta yrityksestä huolimatta purskahtanut nauruun. Taustalla oli sama työhuoneen seinä, jolla kuva nyt riippui.

»Tiesitkö, että kolme neljästä poliisista ei osaa kirjoittaa oikein sanaa 'kiinnostava'?» Harry sanoi ja ripusti tak-

kinsa naulakkoon. »He kirjoittavat sen joko ilman toista n-kirjainta tai...»

»Ei kiinnosta.»

»Mitä sinä teit viikonloppuna?»

»Perjantaina istuin autossa amerikkalaisen suurlähettilään asunnon ulkopuolella, koska joku typerys oli soittanut nimettömän uhkauksen autopommista. Väärä hälytys, kuinkas muuten, mutta kaikki ovat nyt niin varpaillaan, että meidän oli istuttava siellä koko ilta. Lauantaina yritin taas kerran löytää elämäni naista. Sunnuntaina päädyin toteamaan, että häntä ei ole olemassa. Mitä kuulusteluissa selvisi ryöstäjästä?» Halvorsen annosteli kahvin kaksinkertaiseen suodattimeen.

»Ei niin mitään», Harry sanoi ja riisui villapaidan yltään. Sen alta paljastui tummanharmaa t-paita, joka oli joskus ollut musta ja johon kirjoitettu teksti *Violent Femmes* oli kulunut lähes näkymättömiin. Hän vajosi huokaisten istumaan tuoliinsa. »Kukaan ei ole ilmoittanut nähneensä etsimäämme henkilöä ennen ryöstöä lähietäisyydeltä pankin ulkopuolella. Eräs kaveri tuli ulos Bogstadveienin vastakkaisella puolella olevasta 7-Elevenistä ja näki ryöstäjän juoksevan Industrigataa ylöspäin. Hän kiinnitti mieheen huomiota siksi, että oli niin kuuma. He näkyvät pankin ulkopuolella olevassa valvontakamerassa sillä hetkellä kun ryöstäjä ohittaa todistajan 7-Elevenin edessä olevan roska-laatikon kulmilla. Ainoa kiinnostava asia, jonka tyyppi pysyi kertomaan ja jota ei näy videolta, on se että ryöstäjä pittemmälle päästyään ylitti Industrigatan kahdesti oikealta vasemmalle.»

»Mies ei siis osaa päättää, kummalla puolella tietä hän haluaa kävellä. Ei kuulosta minun mielestäni kovin kiinnostavalta.» Halvorsen asetteli kaksinkertaisen suodattimen paikalleen kahvaan. »Kahdella ännällä.»

»Etpä taida tietää paljon pankkiryöstöistä, Halvorsen.»

»Miksi tietäisin? Meidän hommamme on napata murhaajia, pitäkööt hedmarkilaiset huolen varkaista.»

»Hedmarkilaiset?»

»Etkö ole huomannut mitään kun olet käynyt omaisuusrikosyksikössä? Kaikki vain hokevat 'ehämmie' ja 'eksie' ja kulkevat norjalaisvillapaita päällä. Mutta mikä siinä on jujuna?»

»Jujuna on Victor.»

»Koirapartio?»

»Se on yleensä rikospaikalla ensimmäisenä, ja kokenut pankkiryöstäjä tietää sen. Taitava koira pystyy seuraamaan kaupungilla kävellen kulkevaa ryöstäjää, mutta jos hän ylittää tien ja auto ajaa jälkien yli, niin koira hämmentyy.»

»Entä sitten?» Halvorsen tamppasi kahvijauheen tamperilla ja lopuksi vielä tasoitti pinnan pyöräyttämällä tamperia, mikä hänen mukaansa erotti ammattilaiset amatööreistä.

»Se vahvistaa epäilyksemme siitä, että olemme tekemisissä kokeneen pankkiryöstäjän kanssa. Mikä tieto yksinään kertoo sen, että voimme keskittyä tutkimuksissamme huomattavasti pienempään ihmisryhmään kuin muuten olisimme voineet. Omaisuusrikosyksikön johtaja kertoi minulle...»

»Ivarsson? Luulin, ettette ole puheväleissä.»

»Emme me olekaan, hän puhui tutkintaryhmälle, jossa minä olen mukana. Ja hän kertoi, että Oslon ryöstäjäpiiri koostuu alle sadasta rikollisesta. Viisikymmentä heistä on niin tyhmiä, pilvessä tai psyykkisesti pihalla, että he jäävät kiinni lähes joka kerta. Puolet tästä joukosta on vankilassa, joten heidät voi jättää pois laskuista. Neljäkymmentä on käsityöläisiä, jotka onnistuvat pääsemään palkkahästä, mikäli joku on auttanut heitä keikan suunnittelussa. Ja lisäksi on kymmenen ammattilaista, jotka ryöstävät rahakuljetuksia ja laskentakeskuksia ja joiden nappaamiseen me tarvitsemme hyvää tuuria. Niiden kymmenen olinpaikasta yritetään pysyä jatkuvasti selvillä. Heidän alibinsa tarkistetaan tänään.» Harry vilkaisi arkistokaapin päällä pärskivää espressokeitintä. »Ja sitten lauantaina juttelin teknisen rikos-

tutkinnan Weberin kanssa.»

»Minä kun luulin, että Weber jäi tässä kuussa eläkkeelle.»

»Joku oli laskenut väärin, hän jääkin vasta kesällä.»

Halvorsen nauroi. »No sitten hän on vielä tavallistakin kiukkuisempi, eikö?»

»On kyllä, mutta ei sen takia», sanoi Harry. »He eivät löytäneet paskan vertaa.»

»Eivätkö yhtään mitään?»

»Ei sormenjälkiä. Ei hiuksia. Ei edes vaatteista irronneita kuituja. Ja jalkineiden jälkien perusteella ryöstäjällä oli jalassaan upouudet kengät.»

»Eli kulumajälkiä ei voi vertailla muihin kenkiin?»

»Nimen-omaan», Harry sanoi painottaen yhtä lailla sanan loppua kuin alkuakin.

»Entä ryöstöase?» Halvorsen kysyi tasapainotellessaan toista kahvikuppia Harryn pöydälle. Kun hän nosti katseensa, hän huomasi että Harryn vasen kulmakarva oli kohonnut lähes vaalean siilitukan tasalle. »Anteeksi. Murha-ase.»

»Kiitos. Ei ole löytynyt.»

Halvorsen istuutui omalle puolelleen pöytää ja hörppäsi siemauksen kupistaan. »Lyhyesti sanottuna mies on siis mennyt keskellä kirkasta päivää pankkiin, jossa on muitakin asiakkaita, vienyt kaksi miljoonaa kruunua, murhannut naisen ja sitten mennyt ovesta ulos ja kävellyt pitkin ehkei täyttää mutta kumminkin vilkkaasti liikennöityä katuja Norjan pääkaupungissa, muutaman sadan metrin päässä poliisiasemasta. Eikä meillä, palkkaa nostavilla kuninkaallisten poliisivoimien viranomaisilla ole mitään?»

Harry nyökkäsi hitaasti. »Melkein. On meillä video.»

»Jonka osaat ulkoa alusta loppuun, mikäli tunnen sinut oikein.»

»No jaa. Ehkä kymmenesosan, arvioisin.»

»Ja todistajalausunnot pystyt toistamaan sanasta sanaan, vai mitä?»

»Ainoastaan August Schultzin lausunnon. Hän ker-

toi paljon mielenkiintoisia juttuja sota-ajoilta. Hän luette-
li kaikkien niiden vaatetusalan kilpailijoiden nimet, jotka
olivat olleet niin kutsuttuja hyviä norjalaisia mutta jotka
olivat olleet mukana hänen perheensä omaisuuden takava-
rikoinnissa sodan aikana. Hän tiesi tarkalleen, mitä kaikki
heistä tekevät nyt. Mutta hän ei tietenkään edes tajunnut,
että pankissa tapahtui ryöstö.»

He joivat kahvin loppuun hiljaisuuden vallitessa. Sade
ropisi ikkunaa vasten.

»Sinä taidat oikein nauttia siitä», Halvorsen sanoi yht-
äkkiä. »Siitä että voit käyttää koko viikonlopun haamujen
jahtaamiseen.»

Harry hymyili, mutta ei vastannut.

»Luulin että olit lopettanut nuo erakkotouhut nyt kun
sinulla on perhe ja kaikkea.»

Harry loi varoittavan silmäyksen nuorempaan kolle-
gaansa. »Ei se ihan noinkaan ole», hän sanoi hitaasti. »Em-
mehän me edes asu yhdessä.»

»Ette niin, mutta Rakelilla on pieni poika, mikä vaikut-
taa tilanteeseen suuresti, eikö vaikutakin?»

»Oleg», Harry sanoi ja rullasi tuolinsa arkistokaapin
viereen. »He lähtivät perjantaina Moskovaan.»

»Niinkö?»

»Oikeudenkäyntiä varten. Pojan isä haluaa huoltajuu-
den.»

»Niinhän se olikin. Millainen tyyppi se isä oikein on?»

»No.» Harry oikaisi espressokeittimen yläpuolella ole-
van valokuvan, joka oli kääntynyt hiukan vinoon. »Hän on
professori, johon Rakel tutustui työskennellessään Mosko-
vassa. He olivat naimisissakin. Mies on vanhasta, upporik-
kaasta suvusta, jolla on Rakelin mukaan paljon poliittista
vaikutusvaltaa.»

»He kai tuntevat sitten pari tuomariakin?»

»Ihan varmasti, mutta me uskomme, että kaikki menee
hyvin. Isä on täysi hullu ja kaikki tietävät sen. Älykäs alko-
holisti, joka ei kykene kontrolloimaan itseään, tiedät var-

»Norjalainen Jo Nesbø
lyö laudalta muut rikoskirjailijat.»

– Helsingin Sanomat

★
*Johnny
Kniga*

ISBN 978-951-0-40935-0

kl 84.2

HARRY HOLE #4

WWW.JOHNNYKNIGA.FI

9 789510 409350